

3.1.3 La falsa prometida

Un *famá* fue a solicitar a otro que le diera en matrimonio a su hija Dedé, propuesta que fue aceptada por el segundo.

A la hora de marchar al poblado de su marido, el padre entregó a la novia una *griot* como compañera de viaje y ambas se pusieron en camino.

Era plena estación seca y hacía un calor abrasador. Los pueblos eran escasos en su ruta y el último día del viaje tenían un largo trayecto por hacer a través de una región completamente desértica. Aquel día la provisión de agua de la novia se agotó. La *griot* no obstante, conservaba todavía algo en un odre que llevaba.

Dedé, agobiada por la sed, pidió de beber a su compañera de viaje.

—Si no me das la mitad de tus alhajas— le respondió la *griot*—, no te daré de mi agua.

La princesa le entregó un brazalete y un aro para el pie, y a cambio, su compañera llenó de agua una concha de ostra para que la joven pudiera aliviar su sed.

Más adelante, Dedé sintió de nuevo la imperiosa necesidad de refrescarse. La *griot* le exigió el resto de las joyas con que iba engalanada, y volvió a llenar de agua la concha de ostra.

No estaban lejos del poblado del novio cuando la princesa, presa de ardiente sed, suplicó una vez más a la *griot* que le diera de beber.

—Dame tus vestidos y todo lo que deje adivinar tu origen regio, de tal manera que, viéndonos juntas, crean que soy yo la verdadera prometida del *famá*

Dedé, vencida por la sed, accedió a las exigencias de la *griot*. Ésta le quitó entonces sus atuendos y le entregó a cambio los vestidos rojos de su casta, con los que tuvo que vestirse la princesa.

De esta manera se presentaron ante el *famá*

Éste, viendo a la *griot* con los vestidos de la princesa, la tomó por su prometida, y la hizo entrar en su cabaña.

Dedé permaneció junto a ella como sirvienta. Nada reveló de lo que había sucedido, pues sentía vergüenza de confesar que había sucumbido a la necesidad.

Al año siguiente la *griot* dio un hijo al *famá* y confiaron el pequeño a los cuidados de Dedé. Cada mañana lo llevaba consigo a la espalda cuando marchaba a los campos para ahuyentar a los papagayos que venían a comerse la cosecha. Se sentaba sobre un gran termitero y mecía al pequeño en sus brazos para calmar sus gritos, al tiempo que cantaba:

Cállate, hijo de griot.

*Cuando mi padre me entregó al rey,
era para que fuera yo quien me acostara con él.*

*Cuando mi madre me entregó al rey,
era para que fuera yo quien me acostara con él.
Cállate, hijo de griot, cállate.*

Y todos los días repetía esta canción.

Un día que una anciana buscaba champiñones en los linderos del campo escuchó cantar a Dedé. Fue en busca del rey y le dijo:

—¡ Oh, rey! Si me sacias de carne sin huesos te contaré una historia que te va a interesar.

El rey ordenó que le dieran tantos huevos duros como quiso. Entonces la anciana le dijo:

—La mujer que tienes en tu casa como esposa no es la verdadera hija del rey. Es solamente su *griot*. Si quieres conocer la verdad, haz venir a todas las jóvenes del pueblo y ordénales que repitan ante ti lo que cantan por la mañana cuando espantan a los pájaros que vienen a comerse la siembra.

El rey convocó a todas las jóvenes del poblado, cada cual con el niño confiado a sus cuidados. Les hizo repetir la canción que cada mañana cantaban, a lo que ellas obedecieron. Cuando le llegó el turno a Dedé, que era la última, ésta entonó una canción distinta a la que había escuchado la anciana. Entonces ésta, que se encontraba junto al rey, le dijo:

—¡No es ésa tu canción!

El rey desenfundó la espada y amenazó a la falsa *griot* con degollarla si no cantaba la verdadera canción.

Espantada, Dedé dejó en el suelo al niño que llevaba a la espalda y luego, volviéndolo a coger y meciéndolo en sus brazos, cantó:

Cállate, hijo de griot ...

Tras haber escuchado su canción, el rey comprendió el engaño de que había sido víctima. Hizo venir a la *griot* y le cortó el cuello.

Dedé se lavó entonces las manos en la sangre de la aventurera y pasó a ocupar el lugar que por derecho le correspondía.

En cuanto al hijo de la *griot* se le envió con los de su casta.

Fada, 1912.

Contado por KAMISSA SUKO, mujer malinké esposa de Mamadu Ly. Interpretado por FADA NGURMA. Traducido por SAMAKO NIEMBELÉ, llamado SAMBA TARAORÉ.

L'ocatera

Hi havia una vegada una reina vella, el marit de la qual feia llargs anys que era mort, i tenia una bella filla. En ésser gran, la filla fou promesa a un príncep de terres enllà. En venir el temps en que havien de casar-se, i la donzella havia de partir cap a la contrada forastera, la vella li enfardellà tot d'estris preciosos i joies, or i argent, copes i vestidures, en fi, tot allo que es pertanyia a un nuviatge reial, perquè estimava la seva filla de tot cor. També li donà una cambrera, que havia de cavalcar amb ella i remetre la núvia en mans del nuvi, i cadascuna rebé un cavall per al viatge, pero el cavall de la princesa es deia Falada i podia enraonar.

En ésser l'hora del comiat, la vella mare anà al dormitori, agafà un ganivetet i li féu un tall als dits, que sagnaren: parà un retall a sota i copsà tres gotes de sang, les donà a la filla i li digué:

—Filla amorosa, guarda-les bé, que pel camí et poden fer servei.

Llavors prengueren totes dues un trist comiat. La princesa es desà el retallet dins el seu pit, muntà a cavall i partí cap a trobar el seu nuvi.

Havien cavalcat una hora, quan li vingué una set ardent i digué a la seva cambrera:

—Descalca, i amb la meva copa d'or que t'has emportat per mi, copsa'm una mica d'aigua d'aquell rierol, perquè de bon grat beuria.

—Si teniu set—va fer la cambrera—, descavalqueu vós mateixa, aboqueu-vos a l'aigua i beveu, jo no he d'ésser pas la vostra minyona.

Llavors la princesa, arborada de set, descavalcà, s'ajupí de llavis damunt l'aigua del rierol i begué, sense gosar beure amb la copa d'or. I després va fer:

—Ai Déu!

I les tres gotes de sang respongueren:

—Si la teva mare ho sabia, el cor li esclataria dins el pit.

Però la núvia del rei era humil, no digué res i pujà a cavall de nou.

Així cavalcaren unes quantes llegües més, però el dia era xardorós, el sol estavellava, i ella aviat tornà a patir set. En arribar a una correntia d'aigua, cridà altra vegada a la seva cambrera:

—Descalca i dona'm de beure amb la meva copa d'or.

Perquè ella ja havia oblidat feia estona totes les males paraules. Però la cambrera digué encara amb més urc:

—Si voleu beure, feu-vos-ho sola, jo no he d'ésser pas la vostra minyona.

Llavors la princesa, arborada de set, descavalcà, s'ajupí de llavis damunt l'aigua corrent, plorà i digué:

—Ai Déu!

I les gotes de sang respongueren de nou:

—Si la teva mare ho sabia, el cor li esclataria dins el pit.

I mentre que s'estava així bevent i es decantava tota, li caiqué el retallet on hi havia les tres gotes de dins la sina i se li esmunyí aigua avall avall, sense que ella amb la seva gran pena se n'adonés. Però la cambrera ho havia reparat i se n'alegrà tota, perquè ara la núvia estaria en poder seu; ja que perdent les tres gotes de sang, havia esdevingut feble i sense força. Així, quan ella anà per pujar de nou a cavall de Falada, la cambrera digué:

—Damunt de Falada em pertoca a mi, i damunt la meva rossa et pertoca a tu.

I ella s'hi hagué de conformar. Llavors la cambrera li manà, amb paraules dures, de llevar-se els vestits reials i posar-se els dolents d'ella, i a la fi hagué de jurar per Déu i pels sants que no en diria un mot a ningú a la cort del rei; i si no hagués prestat aquest jurament, l'hauria occida al seti. Però Falada ho veia tot i guardava bon esment de tot.

La cambrera pujà damunt de Falada, i la veritable núvia damunt del mal rossí, i així feren via enllà enllà fins que feren cap al palau del rei. Hi hagué una gran alegria de llur arribada, i el príncep saltà a llur encontre, aixecà la cambrera de cavall i es pensava que era la seva esposa: ella fou duta escala amunt, però la veritable princesa hagué de romandre a baix.

Ve't aquí que el rei vell s'estava a la finestra mirant, i la reparà a la clasta, i veié que era delicada, fina i bella; anà tot d'una a la cambra reial i preguntà a la núvia per aquella donzella que duia i que ara estava baix a la clasta, i qui era.

—Me l'he enduta perquè m'acompanyés pel camí; doneu a la noia alguna feina a fer, que no s'estigui vagarosa.

Però el rei vell no tenia cap feina per ella ni sabia res; però al capdavant digué:

—Tinc un bordegàs que guarda les oques: pot ajudar-lo.

El bordegàs es deia Coralí i la núvia de debó hagué d'ajudar-lo a guardar oques.

Però la falsa núvia aviat digué al rei jove:

—Espòs amorosíssim, et prego que em donis un gust.

Ell respongué:

—De bon grat.

—Doncs fes venir l'escorxadador, i que talli el cap al cavall que he muntat en venir, perquè pel camí m'ha fet enrabiar.

La veritat és que temia que el cavall un dia o altre enraonés i descobrís el que havia fet a la princesa. Ella es va sortir amb la seva, i el fidel Falada hagué de morir. Això arribà a orelles de la princesa de debó, i prometé d'amagada a l'escorxadador una peça d'or que ella li pagaria, si li feia un petit servei. A la ciutat hi havia un gran portal ombradís, per on ella vespre i matí havia de passar amb les oques: "Sota aquest portal ombradís volgués ell clavar el cap de Falada, que així ella de vegades encara podria veure'l!"

El mosso de l'escorxadador li prometé de fer-ho, tallà el cap i el clavà ferm sota el portal ombradís.

El matí de bona hora, quan ella i Coralí sortien pel portal, ella va fer en passant:

Oh Falada, que penges aquí!

I el cap respongué:

Oh reina jove, qui et veu i t'ha vist!

Si la teva mare ho sabia el cor li n'esclataria.

Ella continuà el seu camí cap a fora ciutat, i menaren les oques al camp. I en haver arribat al prat, ella es va asseure i es va desfer els cabells, que eren d'or fi, i Coralí, en veure el llambreig, s'alegrà tot i anava per arrencar-ne un parell. Però ella digué:

Bufa, bufa, ventoli! Lleva el capell de Coralí.

*Bufa, bufa, ventarràs! I que li corri detràs,
fins que jo m'hauré esgardissada
ben trenada i ben lligada.*

I vingué un ventarràs tan fort, que s'emportà el capell de Coralí per tota la rodalia, i ell vinga córrer-li a l'encaç. Amb el temps d'ell tornar, ella ja havia enllestit amb la pinta i la lligadura, i ell no pogué tenir cap cabell. Coralí estava furios i no parlà un mot amb ella; i així guardaren les oques fins que fou vespre, llavors se n'anaren cap a casa.

L'endemà de matí, en passar per sota el portal ombradís, va fer la donzella:

Oh Falada, que penges aquí!

Falada respongué:

*Oh reina jove, qui et veu i t'ha vist!
Si la teva mare ho sabia el cor li n'esclataria.*

I en ésser al camp s'aclofà de nou damunt la gespa i començà a pentinar-se els cabells, i Coralí va córrer per donar-li grapada, però ella digué rabent:

*Bufo, bufo, ventoli! Lleva el capell de Coralí.
Bufo, bufo, ventarràs! I que li corri de trás,
fins que jo m'hauré esgardissada
ben trenada i ben lligada.*

El vent bufà i li arrabassà el capell del cap, lluny lluny, de manera que ell hi hagué de córrer a l'encaç; i quan tornà, ja feia estona que ella tenia els cabells lligats, i ell no pogué atrapar-ne ni un; i així guardaren les oques fins que fou vespre.

Però al vespre, després d'haver tornat a casa, Coralí anà a trobar el rei vell i li digué:

—Amb aquesta mossa jo no vull guardar més oques.

—Per que, doncs?—preguntà el rei vell.

—I ara! Em fa enrabiatar tot el dia.

Llavors el rei vell li manà que contés el que s'havia esdevingut. Coralí digué:

—El matí, quan passem amb el ramat per sota el portal ombradís, hi ha allí un cap de pallanga a la paret, i ella li fa:

Oh Falada, que penges aquí!

I el cap li respon:

*Oh reina jove, qui et veu i t'ha vist!
Si la teva mare ho sabia el cor li n'esclataria.*

I així Coralí anà contant fil per randa tot el que s'esdevenia al prat de les oques, i com el vent se li emportava el capell i ell li havia de córrer a l'encaç.

El rei vell li manà que l'endemà sortís així mateix a pastura, i ell mateix, a punta de dia, es posà darrera el portal ombradís i sentí com ella parlava amb el cap de Falada; i després li anà així mateix darrera cap al camp, i en ésser al prat s'amagà darrera unes mates. Llavors aviat veié amb els seus ulls com l'ocatera i l'ocater duien el ramat, i com al cap d'una estona ella s'asseia i es destrenava els cabells, que resplendien de lluentor. I ella tornà a dir així mateix:

*Bufo, bufo, ventoli! Lleva el capell de Coralí.
Bufo, bufo, ventarràs! I que li corri de trás,
fins que jo m'hauré esgardissada
ben trenada i ben lligada.*

Vingué una ventada i s'emportà el capell de Coralí, i ell li hagué de córrer darrera lluny lluny, i la donzella s'anà pentinant i trenant els seus rulls, mentre que el rei vell ho sotjava tot. Després se'n tornà sense ésser reparat, i quan al vespre l'ocatera arribà a casa, ell la cridà de banda i li preguntà per què feia tot alló.

—No us ho puc dir, ni puc plànyer-me tampoc a ningú de la meua pena, perquè així ho he jurat per Déu i pels sants, ja que, si no, m'haurien llevat la vida.

Ell li insistí i no la deixava assossegat, però no podia treure-li un mot. Per fi li digué:

—Si no vols dir-me res a mi, plany-te de la teua pena a l'escalfapanxes.

I se n'anà. Llavors ella s'arraulí dins l'escalfapanxes, començà a gemegar i a plorar, s'espolsà el cor i digué:

—M'estic aquí abandonada de tothom, i sóc tanmateix una filla de rei, i una cambrera traidora m'ha fet treure per força els meus vestits reials, i m'ha pres el meu lloc al costat del meu promès, i jo he de fer feinasses com una ocaterra. Si la meua mare ho sabia, el cor li esclataria dins el pit.

El rei vell s'estava fora, contra el canó de l'escalfapanxes, espiant-la, i sentí el que deia. Llavors ell entrà de nou i la va fer sortir de l'escalfapanxes. Li va fer posar vestits reials, i enamorava de veure el goig que arribava a fer. El rei vell cridà el seu fill i l'assabentà que tenia una núvia falsa: no era sinó una cambrera, però la veritable era allí i era aquella ocaterra.

El rei jove s'alegrà de tot cor quan veié la seva bellesa i la seva virtut, i aparellà un gran àpat, al qual fou convidada tota la cort i els bons amics.

A l'un cap seia el nuvi, amb la princesa a l'un costat i la cambrera a l'altre, però la cambrera s'enlluernà i no la conegué sota el seu abillament esplèndid. Quan hagueren menjat i begut, i estaven de bon humor, el rei vell proposà a la cambrera una endevinalla, vejam que es mereixia una que havia enganyat així i així el seu senyor, li contà tota la feta i pregunta:

—Quina pena es mereix?

Llavors digué la falsa núvia:

—No es mereix pas res millor sinó que la despullin nua de pèl a pèl i la fiquin dins una bóta amb tot de claus punxeguts clavats a dins; i que hi enganxin dos cavalls blancs per arrossegat-la de carrer en carrer fins que torci el coll.

—Tu ets ella!—va fer el rei vell—, i tu mateixa t'has dit la teua sentència, i ara de seguida ha d'ésser executada.

I quan la sentència s'hagué complert, el jove rei es casà amb la seva promesa de debò, i tots dos senyorejaren llur reialme en pau i ventura.

Conte dels germans Grimm

• Quines afinitats trobes entre els dos contes que has llegit?